

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії
ДВНЗ «УжНУ»
_____ проф. Олександр РОГАЧ
_____ 2026 р.

ПРОГРАМА
вступного іспиту
«ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ»
зі спеціальності В9 Історія та археологія
для вступників на здобуття ОС «Доктор філософії»
за спеціальністю В9 «Історія та археологія»
(вступ на основі НРК7)

РОЗРОБЛЕНО
Предметною комісією
за спеціальністю
В9 Історія та археологія
Голова комісії:
д.і.н., проф. Василь МІЩАНИН

1. Пояснювальна записка.

Загальні відомості. Правила прийому на навчання до Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» у 2026 році (далі – Правила прийому, далі – ДВНЗ «УжНУ»), розроблені Приймальною комісією ДВНЗ «УжНУ» (далі – Приймальна комісія) відповідно до Закону України «Про вищу освіту» та Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2026 році (далі – Порядок прийому), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2026 року № 373 та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 20 березня 2026 року за № 374/45768.

Прийом на навчання здійснюється ДВНЗ «УжНУ» на конкурсній основі. Для здобуття ступеня доктора філософії (до аспірантури ДВНЗ «УжНУ») приймаються вступники на основі освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) (7 рівень НРК, далі – НРК7)

Конкурсний відбір для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами ЄВІ, ЄВВ, вступного іспиту зі спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності), презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень.

Згідно з Правилами прийому до аспірантури ДВНЗ «УжНУ» у 2026 році передбачена презентація дослідницьких пропозицій чи досягнень за спеціальністю В9 Історія та археологія. Це форма вступного випробування, яка полягає в заслуховуванні та обговоренні наукового повідомлення вступника.

Мета вступного випробування – довести належний рівень знань та навичок вступника, необхідних для проведення власних наукових досліджень за спеціальністю В9 Історія та археологія.

Під час вступного випробування вступнику необхідно:

- довести належний рівень своїх знань за спеціальністю В9 Історія та археологія;
- продемонструвати розуміння змісту дослідження обраної наукової проблеми, володіння методикою проведення науково-дослідницької роботи;
- продемонструвати схильність до самостійного аналізу фундаментальних та прикладних наукових проблем з історії та археології;
- сформулювати та обґрунтувати вихідні наукові положення та ідеї, що будуть покладені в основу майбутнього дослідження.

2. Вимоги до дослідницької пропозиції у вигляді наукового тексту.

Дослідницька пропозиція – це науковий текст обсягом до 20 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, який є стислим викладом власних науково-дослідних ідей щодо розуміння змісту і перспектив дослідження обраної наукової проблеми. Дослідницька пропозиція має відповідати напрямам дисертаційних досліджень за спеціальністю В9 Історія та археологія, визначених освітньо-науковою програмою, та демонструвати наукову обізнаність вступника, розуміння характеру й змісту дослідження обраної наукової проблеми, володіння методикою проведення наукових досліджень. Виклад матеріалу не може обмежуватися лише описовим підходом до розкриття обраної теми, а має відображати авторську аналітичну оцінку стану досліджуваної проблеми та самостійні висновки.

Дослідницька пропозиція у вигляді наукового тексту має враховувати наступні вимоги:

- 1) коректно і критично осмислювати існуючі погляди науковців на окремі теоретичні й практичні проблеми історії та археології;
- 2) системно і комплексно висвітлити та аналізувати досліджувані історичні факти та явища;
- 3) наукова робота повинна відображати дотримання етичних норм проведення наукових досліджень, тобто бути забезпеченою науковим апаратом (посилання, наведення цитат, вказівка на джерела використовуваних у роботі таблиць, схем, статистичних даних тощо) та не містити плагіату;

4) робота має бути оформлена згідно з визначеними вимогами до наукових текстів.

Науковий текст дослідницьких пропозицій повинен включати:

- 1) назву та зміст роботи;
- 2) вступ (мета і наукові завдання, короткий огляд ступеня вивченості предмета дослідження, стисле обґрунтування актуальності дослідження, методологія дослідження);
- 3) основну частину, в якій висвітлюються основні проблеми дослідження;
- 4) висновки, в яких визначаються основні підсумки та перспективи дослідження;
- 5) список використаних джерел та літератури.

Папір для написання роботи використовується лише стандартного формату А4. Текст потрібно друкувати через 1,5 міждрядкового інтервалу на одній сторінці (або з двох боків) аркуша та розміщувати так, щоб залишались поля зліва – 30 мм, справа – 10 мм, зверху та знизу – 20 мм. Текстовий редактор Microsoft Word, шрифт 14 кегля, гарнітура шрифту – Times New Roman.

Структура наукового тексту дослідницьких пропозицій відповідно до обраного напрямку наукового дослідження: титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел та літератури.

Кількість джерел у списку використаної літератури – не менше 20, у тому числі виданих впродовж останніх десяти років, з них – принаймні 5 іноземних.

Сторінки роботи слід нумерувати арабськими цифрами без знака №, дотримуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Титульний аркуш включають до загальної нумерації сторінок роботи, але на ньому номер сторінки не проставляють, на наступних сторінках номер сторінки зазначають у правому верхньому куті сторінки без крапки у кінці.

Дослідницька пропозиція у вигляді наукового тексту подається у відділ аспірантури та докторантури ДВНЗ «УжНУ». Крім текстового варіанту, готується її слайд-презентація.

3. Вимоги до презентації дослідницької пропозиції.

Під час вступного випробування «Презентація дослідницьких пропозицій» вступник робить презентацію дослідницької пропозиції з використанням програмного продукту Microsoft PowerPoint. Тривалість презентації не повинна перевищувати 10-12 хвилин. Кожен слайд має бути викладений чітко, лаконічно і не містити неоднозначних формулювань. Презентація не має перевищувати 12 слайдів.

Структура презентації дослідницької пропозиції має включати:

1) інформацію про дослідника. У цьому розділі вказуються ПІБ особи, яка вступає до аспірантури, ПІБ, науковий ступінь та вчене звання потенційного наукового керівника, назва кафедри, на якій передбачається виконувати дисертаційне дослідження. Також тут може бути відображена інформація щодо публікацій, досвіду проведення чи участі в інших дослідженнях вступника до аспірантури (1 слайд).

2) тему дослідження. Тема майбутнього наукового дослідження може ініціюватися вступником, подаватися на розгляд кафедри і враховуватися за умови забезпечення актуальності проблеми, відповідності спеціальності В9 Історія та археологія та фокусу ОНП «Історія та археологія» (1 слайд);

3) вступ. Він має обов'язково містити формулювання мети і наукового завдання, короткий огляд ступеня вивченості предмета дослідження, стисле обґрунтування актуальності дослідження (1-2 слайди);

4) методологію дослідження. Крім загальнонаукових і спеціальних методів, а також інструментів, які планується використати в процесі реалізації дослідження, в цьому розділі бажано обґрунтувати підходи до формування вибіркової сукупності дослідження, шляхи розв'язання поставлених завдань, етичні засади дослідження, забезпечення контролю якості проведення дослідження тощо (1 слайд);

5) основну частину, в якій висвітлюються основні проблеми та ступінь їхнього дослідження (2 – 3 слайди);

6) висновки, в яких визначаються основні підсумки дослідження. У цій частині слід описати

очікувані наукові результати пропонованого дослідження та їх можливе практичне застосування (1 – 2 слайди);

7) список використаних джерел та літератури (1 – 2 слайди).

Презентація дослідницької пропозиції складається з таких частин:

1) доповідь вступника до аспірантури.

2) відповіді на поставлені запитання.

Доповідь складається із трьох смислових частин, які відповідають за змістом вступу, основній частині та перспективним висновкам наукової роботи. У вступі доповіді висвітлюється актуальність досліджуваної теми, формулюють об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження. Основна частина має розкривати суть, методику й особливості організації та проведення наукового дослідження й містити аналіз отриманих результатів із демонстрацією плану проспекту наукового дослідження. У висновках наводяться головні перспективні результати дослідження і визначається теоретичне та практичне значення отриманих результатів та можливі перспективи його подальшого вирішення. Рекомендується також не тільки розповісти про майбутню наукову роботу, а й продемонструвати наявні досягнення вступника (успішність навчання, досвід роботи за спеціальністю, наявність публікацій, у тому числі у зарубіжних наукометричних виданнях, стажування, участь в наукових заходах тощо).

Культура мовлення та дотримання регламенту є обов'язковими елементами культури й етики презентації дослідницької пропозиції.

4. Критерії оцінювання презентації дослідницької пропозиції.

1. Презентація оцінюється від 0 до 70 балів за такими критеріями:

- володіння науковим стилем викладу матеріалу (10 балів);

- уміння науково обґрунтовувати проблему (10 балів);

- уміння довести актуальність роботи (10 балів);

- відповідність теми дисертаційного дослідження меті та завданням, коректність висновків (10 балів);

- уміння аналізувати та систематизувати наукові джерела (10 балів);

- володіння дослідницькими методами (10 балів);

- вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання (10 балів).

2. Відповіді на запитання членів комісії під час обговорення дослідницької пропозиції оцінюються від 0 до 50 балів.

3. Остаточна оцінка виставляється за шкалою від 80 до 200 балів: Кількість балів за вступне випробування = $80 + x + y$, де x – кількість балів, отриманих за презентацію, y – кількість балів, набраних за відповіді на запитання членів комісії.

Вступник, який набрав менше 100 балів, отримує оцінку «не склав»

5. Орієнтовний перелік питань для обговорення дослідницької пропозиції

1. Як давно ви проявляєте інтерес до даної теми дослідження?

2. Чим зумовлений ваш інтерес саме до цієї наукової проблеми?

3. Чи є досвід роботи у вітчизняних та зарубіжних архівах?

4. Які основні праці вітчизняних і зарубіжних науковців ви використали під час дослідження?

5. Які основні методи наукового пошуку, на вашу думку, необхідно використати у процесі вирішення завдань і досягнення мети вашого дослідження?

6. Які очікуються результати дослідження?

7. Що Ви особисто очікуєте від навчання в аспірантурі?